

Llibre vermell de Montserrat

DILLUNS, 30 DE GENER DE 2017 – 19.00 h

Tardes al Palau *Sala de Concerts*

CAPELLA DE MINISTRERS

CARLES MAGRANER

Elia Casanova, soprano

Jordi Ricart, baríton

Carles Magraner, viella, viola d'arc i direcció

David Antich, flautes, aulos

Pau Ballester, percussions

Eduard Navarro, xirimia, cornamusa

Juan M. Rubio, samfoina, arpa, ud

Ignasi Jordà, eixaquier, organetto

Jota Martínez, samfoina, organistrum, cítola, guitarra, llaüt, anafil

Lluís Vich Vocalis

Natxo de Lekerika, Jesús Ruiz, Jesús Navarro, Vicente Abril, tenors
José Luis Vicente, Pau Ferrer, Ximo Martí, Natxo Martí, barítons/baixos

Escolanía de Ntra. Sra. de los Desamparados (Luis Garrido, director)

Joel Caballero, Pau Claver, Héctor Francés, Christian González, Alejandro Navarro,
Miguel Ángel Pérez, Daniel Pinazo, Miguel Ramírez, Francisco Javier Soriano,
Luca Zorrilla, Alejandro Estellés, Álvaro Coso

Programa

Llibre vermell de Montserrat

1. Morir, ffreres, nos convé
Introit sobre el contrafactum de Morella
2. O Virgo splendens in monte celso
Caça de duobus vel tribus
3. Stella splendens in monte
Sequitur alia cantinela...
4. Laudeamus Virginem Mater est
Caça de duobus vel tribus
5. Los set goytxs recomptarem
Ballada dels goytxs de Nostra Dona
6. Splendens ceptigera
Caça de duobus vel tribus
7. Polorum regina omnium nostra
A ball redon
8. Cuncti simus concanentes: Ave Maria
A ball redon
9. Mariam Matrem Virginem
10. Morir, ffreres, nos convé
Contrafactum de Morella
11. Imperayritz de la ciutat joyosa
12. Ad mortem festinamus

Comentari

El *Llibre vermell* és una miscel·lània sacra produïda a l'*scriptorium* del monestir benedictí de Montserrat, on encara es conserva, escrita entre la darrera del segle XIV i principis del XV. El nom prové de l'enquadernació del segle XIX en vellut vermell, substituïda avui dia per una altra de pell vermella.

En el cas que ens ocupa, resulten especialment interessants els folis 21v-27, que inclouen una antologia musical única del seu gènere. Enlloc més no hi ha una col·lecció de cants i danses de l'edat mitjana tardana relacionades amb un centre de pelegrinatge, col·lecció que com a tal només admet comparació amb l'obra de Guillaume de Machaut, de la qual, però, difereix en un fet cabdal: mentre que l'obra d'aquest és d'estil cortesà, destinada a un públic elitista, la majoria de les peces del *Llibre vermell* són de caire popular.

Ara bé, no totes, perquè la que encapçala l'antologia, *O Virgo splendens*, és una antífona gregoriana sofisticada, la melodia de la qual és susceptible de ser interpretada a dues o tres veus. Tampoc no són peces populars *Mariam Matrem* i *Imperayritz*, que atenen a l'estil *Ars nova*, propi de la música culta del segle XIV. En tots dos casos es tracta de peces votives, d'ofrenes musicals compostes per a la Verge potser obra d'algun dels compositors al servei de la casa reial d'Aragó o per encàrrec d'algun dels seus membres.

La resta dels deu fragments que formen l'antologia conviden a participar col·lectivament en el cant, la dansa o totes dues coses alhora. Són peces fetes

i pensades en funció dels pelegrins que anaven a Montserrat, de les quals, però, cal excloure la darrera de la col·lecció, *Ad mortem festinamus*, que és una dansa de la mort. Per la senzillesa de la lletra i de la melodia, *Laudeamus Virginem* i *Splendens ceptigera* es devien cantar a cor, imitant els uns el que cantaven els altres, guiats per algun cantor expert. En el cas de *Cuncti simus* i *Polorum regina*, que són per cantar i ballar en rotllana, la lletra i una estructura particular suggereixen que els qui participaven al ball es limitaven a corejar el que els altres entonaven. Més fàcil de retenir, perquè la lletra és en català i no pas en llatí, és una de les joies de la col·lecció, *Los set gotxs*, per cantar i ballar, una peça que fa referència al camí d'ascens a la muntanya de Montserrat que recorrien els pelegrins fins a arribar al santuari. A meitat de camí entre aquest conjunt de peces d'empremta popular i les de caire culte hi ha *Stella splendens*, juntament amb *O Virgo* les dues úniques en què la lletra es refereix a la Verge de Montserrat.

Hi facin al·lusió o no, llevat de la dansa de la mort, la resta de les peces del cançoner del *Llibre vermell* estan dedicades a Maria i encara aquesta darrera la invoca al final. S'inscriuen dins del fervor mariaà que va recórrer Europa a partir del segle XIII, afavorit especialment per l'orde franciscà amb què es relaciona l'origen d'algun fragment del *Llibre vermell*.

Maricarmen Gómez Muntané, Universitat Autònoma de Barcelona

Amb la col·laboració de:

ASSOCIACIÓ
ORFEO
CATALÀ

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Troba'ns a:

www.palaumusica.cat

DILLUNS, 6 DE FEBRER DE 2017 – 19.00 h

Tardes al Palau — Sala de Concerts

Cobla Marinada

Cobla Marinada; Colla Violetes del Bosc
Salvador Brotons, director

Obres de Toldrà, Lamote de Grignon, Ferrer, Serra,
Borgunyó, Martínez i Comín, Gerhard, Oltra, Ros Marbà
i Brotons

Sardanes estrenades al Palau de la Música Catalana

Preus: 12 i 15 euros